

Helse- og omsorgsdepartementet

Saksbehandler:
Aysha Hussain
Epost:
aysha.hussain@forbrukerradet.no

Vår dato:
20.12.2019

Vår referanse:
19/21272 - 1

Deres dato:

Deres referanse:

Høring om tiltak for å styrke legemiddelberedskapen. Forslag til endringer i legemiddelloven og apotekloven

Forbrukerrådet vil med dette å komme med innspill til høringen med frist 2. januar 2020.

Forbrukerrådets posisjon:

- Bedre informasjon og kommunikasjon til den enkelte forbruker ved legemiddelmangel
- At apotekene pålegges å informere forbruker hvor medisinen er tilgjengelig
- En konsekvensutredning av parallell eksport på medisinerprisene i Norge, såfremt dette ikke er gjennomført eller allerede igangsatt
- En omtale om legemiddelprodusentenes ansvar knyttet opp til mangelsituasjonen

Generelle betraktninger

Forbrukerrådet registrerer at høringsnotatet ikke omtaler hvorvidt det er gjennomført utredninger på konsekvenser av forbud mot parallell eksport.

Forbrukerrådet merker seg også at legemiddelmangel ikke defineres i notatet, noe som gjør det uklart når departementet anser at det foreligger en mangel, og når Legemiddelverket skal pålegge forbud mot parallell eksport og innføre rasjonering.

Ivaretagelse av den enkelte forbruker ved legemiddelmangel

Verdens helseorganisasjon (WHO) vektlegger en pasientsentrert tilnærming til den økende legemiddelmangelen¹. Høringsnotatet har et viktig folkehelseperspektiv, men vi etterspør en større ivaretagelse av den enkelte forbruker, spesielt i avsnitt «4.2 Rasjonering i apotek».

Rasjonering i apotek – apotekenes handlingsrom

Forbrukerrådet ser behovet for å kunne innføre rasjonering ved legemiddelmangel, med den hensikt at befolkningen får tilgang på nødvendige legemidler. Det vil likevel være enkelte tilfeller hvor rasjonering i apotek ikke vil kunne ivareta forbrukerens behov. Eksempel på dette er utlevering av resept før et lengre utenlandsopphold. Andre situasjoner som vil kunne oppstå er at svært syke pasienter, bevegelseshemmede og eldre forbrukere må innom apoteket oftere. Det fremkommer ikke hvordan apotekene skal forholde seg

¹ WHO Drug Information, *Medicines shortages - Global approaches to addressing shortages of essential medicines in health systems* Vol 30, No.2, 2016

til slike situasjoner. Gjentakende apotekbesøk vil kunne gjøre allerede sårbare pasientgrupper mer eksponert for kryssalg, som forekommer i apotekene. Dette vil kunne være problematisk for dem det gjelder.

Forbrukerrådet ønsker et system bygget på etiske prinsipper, slik det er anbefalt i WHO's "Global approaches to addressing shortages of essential medicines in health systems"¹, og ikke bare på tall – noe en rasjonering ikke nødvendigvis gir handlingsrom til. Det vil kunne være pasienter som bør prioriteres. Ettersom det er forventet at legemiddelmangel vil bli et økende problem de neste hundre år², er det naturlig at disse spørsmålene tas i betraktning.

Forbud mot parallell eksport – konsekvenser?

Parallell eksport innebærer at legemidler produsert for det norske markedet videreselges av grossistene til andre EØS-land. Konsekvensene av parallell eksport er omstridt. Et økonomisk tap for grossistene er forventet ved forbud mot parallell eksport. Dette vil potensielt ha konsekvenser for forbrukerne. Her er det flere scenarier:

- Forbrukeren rammes sjeldnere av legemiddelmangel – *ønsket effekt*
- En økning av medisinpriser – *uønsket effekt*
- Forbudet medfører politiske uenigheter mellom land, og vanskeliggjør medisintilgangen. Et eksempel er Storbritannias parallell eksportforbud på adrenalinpenner til Norge, som ble innført grunnet frykt for konsekvensene av Brexit – *uønsket effekt*

Norge og flere europeiske land er i dag avhengige av hverandres tilgang til medisiner. Dersom Norge innfører parallell eksportforbud, er det sannsynlig at andre land også tilbakeholder sine varer den dagen Norge har behov for importhjelp.

Forbrukerrådet mener derfor at en konsekvensutredning av parallell eksport i Norge bør gjennomføres, såfremt dette ikke er gjennomført eller allerede igangsatt.

Legemiddelverket får innsyn – men hvem informerer forbrukeren?

Legemiddelverket har på sine nettsider en oversikt over hvilke legemidler det er rapportert inn en mangelsituasjon for. Hvor mange som er klar over at denne oversikten finnes på SLV sine sider, er usikkert.

Dersom apoteket ikke har et legemiddel tilgjengelig, kan forbruker på nettet forsøke å se om noen av apotekene i nærheten har dette. Det kan også være mer naturlig for en forbruker å forholde seg til apotekenes nettsider.

Så vidt Forbrukerrådet er kjent med, er det opp til apotekene selv om de ønsker å tilgjengeliggjøre informasjon om lagerbeholdning på nettet. Forbrukerrådet mener dette er informasjon som apotekene burde vært pliktig til å dele med forbrukerne f.eks på nettet. Informasjon om legemiddelmangel bør være lett tilgjengelig på plattformer som er kjent for forbrukerne.

Forbrukerrådet ønsker at man i det videre arbeidet med å håndtere økende legemiddelmangel, har et folkehelseperspektiv samtidig som man finner gode løsninger for den enkelte forbruker.

² Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, «Analyser av krisescenarier 2019,» 2019.

Vennlig hilsen
FORBRUKERRÅDET

Anne Kristin Vie
Fagdirektør

Aysa Hussain
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.